

Tarkastuslautakunnan arviointikertomus tilikaudelta 2025

Lautakunnan kokoonpano

Maakuntavaltuuston toimikaudeksi 2025–2029 valitsemaan tarkastuslautakuntaan ovat kuuluneet:

Suomalainen Nina, puheenjohtaja	varajäsen Pekka Pirkkala
Ahde Hilikka, varapuheenjohtaja	varajäsen Ville Jalovaara
Kokko Petri, jäsen	varajäsen Heli Ronkanen
Brunni Antti, jäsen (16.4.2026 asti)	varajäsen Sofia Virtanen

Lautakunnan yhteyshenkilö Uudenmaan liitossa ovat olleet hallintojohtaja Liisa Isokangas. Maakuntavaltuusto valitsi tilintarkastusyhteisöksi tilikausille 2025–2029 BDO Auditor Oy:n vastuunalaisena tilintarkastajana Minna Ainasvuori.

Tarkastuslautakunnan tehtävät

Maakuntavaltuusto asettaa tarkastuslautakunnan toimikauttaan vastaavien vuosien hallinnon ja talouden tarkastuksen järjestämistä varten. Tarkastuslautakunnan tehtävistä on säädetty kuntalain 14 luvussa ja Uudenmaan liiton tarkastussäännössä.

Kuntalain 121 ja 125 § mukaan tarkastuslautakunnan on:

- valmisteltava valtuustolle valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat,
- arvioitava, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla,
- arvioitava talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää
- huolehdittava kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta,
- valvottava kuntalain 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoitusvelvollisuuden noudattamista ja saatettava ilmoitukset valtuustolle tiedoksi,
- valmisteltava kunnanhallitukselle esitys tehtäviään koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi sekä arvioinnin ja tarkastuksen talousarvioksi,
- valmisteltava tilintarkastuskertomuksen käsittely valtuustolle sekä
- hankittava asianomaisen selvitys ja kunnanhallituksen lausunto tilintarkastuskertomuksessa tehdystä muistutuksesta.

Kuntalain 121 § mukaan tarkastuslautakunta laatii arviointisuunnitelman ja antaa valtuustolle kultakin vuodelta arviointikertomuksen, jossa esitetään arvioinnin tulokset.

Arviointikertomus käsitellään maakuntavaltuustossa tilinpäätöksen yhteydessä.

Tarkastuslautakunta voi antaa maakuntavaltuustolle muitakin tarpeellisia pitämiään selvityksiä arvioinnin tuloksista. Maakuntahallitus antaa maakuntavaltuustolle lausunnon toimenpiteistä, joihin arviointikertomus antaa aihetta. Uudenmaan liiton tarkastussäännössä maakuntavaltuusto on kuntalain mukaisten tehtävien lisäksi sisällyttänyt tarkastuslautakunnan tehtäviin:

1) seurattava tilintarkastajan tarkastussuunnitelman toteutumista sekä muutoinkin seurattava tilintarkastajan tehtävien suorittamista ja tehtävä tarpeen mukaan esityksiä tilintarkastuksen kehittämiseksi,

2) huolehdittava siitä, että tilintarkastusta varten on tarpeelliset voimavarat, jotka mahdollistavat tilintarkastuksen suorittamisen hyvän tilintarkastustavan edellyttämässä laajuudessa, sekä

3) tehtävä aloitteita ja esityksiä lautakunnan, tilintarkastajan ja sisäisen valvonnan tehtävien yhteensovittamisesta mahdollisimman tarkoituksenmukaisella tavalla.

Vuoden 2025 arvioinnin työohjelma

Vuoden 2025 toiminnan arvioinnin työohjelman lähtökohtana on maakuntavaltuuston hyväksymä vuoden 2025 talousarvio ja toiminta- ja taloussuunnitelma 2025–2026, sekä tilinpäätös ja toimintakertomus 2025.

Arviointimenetelmät

Tarkastuslautakunta piti vuoden 2025 toiminnan arviointia varten neljä kokousta.

Lautakunta sai liiton johdon selonteot ja ajankohtaiskatsaukset Uudenmaan liiton toiminnasta ja taloudesta sekä tavoitteiden toteutumisesta.

Lautakunta sai maakuntajohtajan ja hallintojohtajan selonteon vuoden 2025 toimintakertomuksesta ja tilinpäätöksestä. Tarkastuslautakunnan jäsenillä on ollut mahdollisuus perehtyä liiton toimintaan ja kehittämiseen maakuntavaltuuston kokouksissa.

Tilintarkastusyhteisö esitteli lautakunnalle tilintarkastusohjelman syyskuussa. Tilintarkastaja antoi tilintarkastuskertomuksen ja raportoi suorittamistaan tarkastuksista toukokuussa 2026.

Tarkastuslautakunnan arviointi on suoritettu ensisijaisesti ”Uudenmaan liiton toimintakertomus ja tilinpäätös 2025” - asiakirjasta ilmenevien tietojen perusteella sekä saatujen selostusten ja katsausten pohjalta.

Liiton toimintaa on lisäksi arvioitu tavoitteiden toteutumiseen liittyvän raportoinnin avulla.

Vuoden 2025 sitovien vuositavoitteiden toteutuminen

Vuodelle 2025 asetetut sitovat tavoitteet toteuttivat Uusimaa-ohjelmaa (maakuntaohjelma 2021–2025) ja Uudenmaan liiton sisäistä strategiaa.

Liiton toiminnassa näkyy vuonna 2025 kaksi samanaikaista kehityskulkua. Toisaalta toimintaa on onnistuttu kehittämään aiempaa suunnitelmallisemmaksi ja strategisemmaksi, mutta samalla talouteen ja henkilöstöön kohdistuu kasvavia paineita, jotka vaativat lähivuosina tarkkaa seurantaa.

Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota tavoitteiden ja toiminnan tuloksellisuuden arviointiin. Toimintakertomuksessa kuvataan tehtyä työtä ja käynnistettyjä toimenpiteitä, mutta niiden konkreettisia vaikutuksia on paikoin vaikea arvioida. Jatkossa tavoitteiden mittareita pitää kehittää niin, että niiden perusteella voidaan nykyistä selkeämmin arvioida, mitä hyötyä ja tavoitteita Uudenmaan liitto on toiminnallaan saavuttanut.

Projektitoiminta on laajaa ja strategisesti tärkeää. Hankkeilla on edistetty maakuntaohjelman tavoitteita erityisesti ilmasto-, innovaatio- ja EU-yhteistyössä, ja liitto on onnistunut hyödyntämään

ulkoista rahoitusta aktiivisesti. Myönteistä on, että projektitoimintaa on pyritty kytkemään aiempaa tiiviimmin tavoitteisiin. Kuitenkin hankkeiden pitkäaikaisten vaikutusten, pysyvyyden ja konkreettisen vaikuttavuuden arviointia on hyvä edelleen kehittää.

Edunvalvonnassa liitto on onnistunut toimimaan aktiivisesti sekä kansallisella että EU-tasolla. Uudenmaan näkökulmia on pidetty esillä useissa valmisteluissa, ja yhteistyötä jäsenkuntien kanssa on vahvistettu. Erityisen myönteisenä voidaan pitää sitä, että Helsinki EU Officen toimintaedellytykset saatiin turvattua uudella sopimusratkaisulla useaksi vuodeksi eteenpäin. Myös kaksikielisten palvelujen ylläpitämiseen on panostettu johdonmukaisesti.

Viestinnän osalta tarkastuslautakunta näkee, että Uudenmaan liitto voisi viestinnässään nykyistä vahvemmin huomioida myös kuntien luottamushenkilöt ja muut maallikkotason kohderyhmät. Monessa kunnassa liiton työ tunnetaan asiantuntijapiireissä hyvin, mutta kuntapäätäjille ja asukkaille ei aina avaudu riittävän konkreettisesti, mitä hyötyä jäsenmaksuilla rahoitettavasta toiminnasta ja hankkeista kunnille syntyy.

Henkilöstö

Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota tarpeeseen pitää strategialähtöisyys, säästötoimet ja henkilöstötilanne tasapainossa kuluvana ja tulevina vuosina 2026, tulorahoituksen heikentyessä. Onkin kiinnitettävä huomiota sekä henkilöstökulujen että ostopalvelujen kasvun pitämisessä maltillisena.

Henkilöstömäärä on hieman laskenut. Työhyvinvoinnista ja osaamisesta huolehditaan aktiivisesti ja työhyvinvointimittauksen tulokset ovat melko hyvät. Sairauspoissaolot ovat edelleen kuntasektorin keskiarvoa matalammat. On kuitenkin aihetta seurata työkuormitusta ja henkilöstön jaksamista tarkasti myös tulevina vuosina. Tätä voidaan tehdä osana esihenkilötyötä sekä henkilökokemusta mittaamalla, ottamalla huomioon työn kuormittavuuden ja työssäjaksamisen sekä työn ja vapaa-ajan suhteen.

Sisäinen valvonta ja riskienhallinta

Riskienhallinnan osalta kehitys on ollut myönteistä. Liitossa on otettu käyttöön uusia toimintamalleja ja riskienhallintaa on kytketty aiempaa tiiviimmin johtamiseen ja tavoitteiden valmisteluun. Sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa on kuvattu toimintakertomuksessa aiempaa järjestelmällisemmin. Johtoryhmä on käyttänyt PESTEL-analyysia, laatinut riskiprofiileja ja kytkenyt sisäisen valvonnan painopisteitä COSO-viitekehykseen. Tämä luo hyvän perustan jatkolle.

Tarkastuslautakunta näkee myönteisenä, että sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan prosessin kehittäminen on yksi vuoden 2026 toiminnan kehittämiskohteista, sisällyttäen seurantaan myös vaikutusten arvioinnin. Tilintarkastajan raportin havainnon mukaisesti tarkastuslautakunta näkee, että sisäisen valvonnan ja riskien hallinnan perusteita olisi hyvä tarkastella niiden ajantasaisuuden varmistamiseksi.

Tarkastuslautakunta kehottaa ryhtymään toimenpiteisiin maksuliikenteen kontrollin edelleen kehittämiseksi ja työterveyspalveluiden kilpailuttamiseksi tilintarkastajan suosituksen mukaisesti.

Talouden arviointi

Tilinpäätöksen perusteella Uudenmaan liiton vuoden 2025 talous näyttää kokonaisuutena vakaalta. Tilikausi päättyi 206 448,78 euron ylijäämään, vaikka talousarviossa varauduttiin 263 000 euron alijäämään. Tämä kertoo siitä, että menokuria on pystytty toteuttamaan ja talous on toteutunut

ennakoitua paremmin. Säästöjä tehtiin kaikissa toimintakohdissa ja suurimmat säästöt tulivat henkilöstökuluista, joissa muutama avoin tehtävä jätettiin täyttämättä. Myös palvelujen ostoissa tehtiin säästöjä. Rahavarat kasvoivat hieman ja kassan riittävyys parani 154,7 päivään, ja tase pysyi vahvana.

Vuodelle 2026 kuntien maksuosuuksiin tulee viiden prosentin vähennys, mikä tarkoittaa talouden tasapainotusohjelman jatkumista. Talouden näkymä vaatii siten edelleen tarkkaa seuranta, varsinkin yleisen kustannustason noustessa. Tasapainotusohjelma näyttää tällä hetkellä hillitsevän menoja, mutta jatkossa on tärkeää arvioida, miten säästötoimet vaikuttavat liiton kykyyn hoitaa perustehtäviään ja toteuttaa strategisia tavoitteita.

Talouden toteutuminen 2025

Uudenmaan liiton vuoden 2025 taloudellinen tulos toteutui talousarvioon nähden selvästi ennakoitua paremmin. Tilikausi päättyi 206 448,78 euron ylijäämään, vaikka talousarviossa oli varauduttu enintään 263 000 euron alijäämään. Toimintatuotot olivat 10,53 milj. euroa ja toimintakulut 10,33 milj. euroa, minkä seurauksena toimintakate parani 202 443,58 euroon edellisvuoden 123 041,84 eurosta. Toimintamenot alittuivat talousarviosta noin 438 000 eurolla, etenkin henkilöstömenoissa ja palvelujen ostoissa.

Maksuvalmius säilyi hyvänä, sillä rahavarat olivat tilikauden lopussa 4,23 milj. euroa ja kassan riittävyys noin 155 päivää. Taseen loppusumma oli 19,93 milj. euroa ja oma pääoma 1,70 milj. euroa, minkä seurauksena omavaraisuusaste nousi 8,5 prosenttiin edellisvuoden 6,9 prosentista. Taloudellisen aseman arvioinnissa on kuitenkin huomioitava, että valtaosa taseesta koostuu toimeksiantojen varoista ja pääomista (15,07 milj. euroa), jotka eivät ole liiton vapaasti käytettävissä olevaa taloudellista puskuria.

Tulevien vuosien näkymiin liittyy epävarmuutta, sillä vuodelle 2026 päätetty kuntien maksuosuuksien 5 prosentin leikkaus (-383 320 euroa) heikentää tulopohjaa samaan aikaan, kun henkilöstö- ja ostopalvelukustannuksiin kohdistuu nousupaineita. Vuoden 2025 ylijäämä vahvistaa liiton taloudellista asemaa lyhyellä aikavälillä, mutta korostaa samalla ennakoivan talouden suunnittelun ja menojen hallinnan merkitystä jatkossa.

Käyttötaloulososan toimintatulojen toteutuminen

Toimintatulot (varsinainen toiminta)	TA 2025 (€)	TP 2025 (€)	Ero € (TP-TA)	Toteuma %
Liiketoiminnan myyntituotot	369 095,00	350 246,13	-18 848,87	-5,1 %
Kuntien osuudet	7 800 405,00	7 815 408,78	+15 003,78	0,2 %
Myyntituotot yhteensä	8 169 500,00	8 165 654,91	-3 845,09	0,0 %
Tuet ja avustukset	0,00	33 815,50	+33 815,50	–
Muut toimintatuotot	15 000,00	11 492,33	-3 507,67	–
Toimintatulot yhteensä	8 184 500,00	8 210 962,74	+26 462,74	0,3 %

Liiton toimintatulot toteutuivat vuonna 2025 pääosin talousarvion mukaisesti. Varsinaisen toiminnan toimintatulot olivat yhteensä 8,21 milj. euroa, mikä ylitti talousarvion noin 26 000 eurolla (toteuma 100,3 %). Toimintatulojen kokonaisrakenne säilyi pitkälti ennallaan, ja tulopohja oli edelleen voimakkaasti riippuvainen jäsenkuntien maksuosuuksista, jotka muodostivat valtaosan toimintatuloista. Kuntien maksuosuudet toteutuivat lähes täsmälleen talousarvion mukaisesti (7,82 milj. euroa).

Muut toimintatulot kehittyivät epätasaisemmin. Liiketoiminnan myyntituotot jäivät noin 19 000 euroa talousarviota pienemmiksi, mikä viittaa siihen, että liiton muu tulonhankinta ei kaikilta osin toteutunut suunnitellusti. Myös muut toimintatuotot alittuivat jonkin verran suhteessa talousarvioon. Toisaalta talousarviossa ei ollut varauduttu tukiin ja avustuksiin, joita kertyi tilikauden aikana noin 34 000 euroa ja jotka osaltaan kompensoivat muita alituksia.

Toimintatulojen toteutuminen oli vuonna 2025 vakaa ja ennakoitava, mutta tarkastuslautakunnan näkökulmasta tulorakenteeseen liittyy rakenteellinen riski. Liiton tulopohja on kapea ja vahvasti sidoksissa kuntien maksuosuuksiin, joiden leikkaaminen vuodelle 2026 heikentää pysyvästi toimintatulojen tasoa. Toimintatulot eivät siten sellaisenaan luo puskuria kasvaville kustannuspaineille, vaan korostavat menojen hallinnan ja talouden sopeuttamisen merkitystä tulevana vuosina.

Käyttötaloulosan toimintamenojen toteutuminen

Toimintamenot (varsinainen toiminta)	TA 2025 (€)	TP 2025 (€)	Ero € (TP-TA)	Toteuma %
Henkilöstökulut	-5 569 150,00	-5 310 989,07	+258 160,93	-4,6 %
Palvelujen ostot	-2 040 550,00	-1 895 724,60	+144 825,40	-7,1 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-197 800,00	-187 502,73	+10 297,27	-5,2 %
Avustukset	-9 000,00	-7 000,00	+2 000,00	-22,2 %
Vuokrat	-569 000,00	-541 859,89	+27 140,11	-4,8 %
Muut toimintakulut	-61 000,00	-65 452,87	-4 452,87	7,3 %
Toimintamenot yhteensä	-8 446 500,00	-8 008 529,16	+437 970,84	-5,2 %

Liiton toimintamenot toteutuivat vuonna 2025 selvästi talousarviota pienempinä, mikä oli keskeisin syy tilikauden ylijäämävaiheeseen. Varsinaisen toiminnan toimintamenot olivat yhteensä 8,01 milj. euroa, kun talousarviossa oli varauduttu 8,45 milj. euron menoihin, jolloin menot alittuivat noin 438 000 eurolla ja toteumaprosentti oli 94,8.

Merkittävin yksittäinen menoerä olivat henkilöstökulut, jotka toteutuivat 5,31 milj. eurossa ja alittivat talousarvion noin 258 000 eurolla. Henkilöstökulujen osuus toimintamenoista pysyi korkeana noin 66 prosentissa. Henkilöstökulujen lievä lasku suhteessa talousarvioon liittyi osin henkilöstömäärän pienenemiseen ja rekrytointien ajoittumiseen, eikä sitä voida sellaisenaan pitää pysyvänä kustannustason alentumisena.

Palvelujen ostot muodostivat toiseksi suurimman menoerän. Ne toteutuivat 1,90 milj. eurossa, mikä oli noin 145 000 euroa vähemmän kuin talousarviossa. Tämä kertoo osaltaan harkitusta hankintojen hallinnasta ja toiminnan priorisoinnista. Ostopalveluiden menokehitys on kuitenkin altis inflaatiolle ja sopimushintojen nousulle, mikä voi muodostua riskiksi tuleville vuosille. Aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden menot sekä vuokrat alittuivat myös talousarviosta, mutta näiden erien euromääräinen vaikutus kokonaisuuteen oli selvästi henkilöstömenoja ja palvelujen ostoja vähäisempi.

Poikkeuksena yleisestä menojen alituksesta olivat muut toimintakulut, jotka ylittivät talousarvion noin 4 500 eurolla. Euromääräisesti ylitys on vähäinen, mutta se osoittaa, että pienemmissä menoerissä kustannuskehitystä on haastavampi ennakoida ja hallita kuin suurissa, tarkkaan seuratuissa pääerissä. Avustusten määrärahat jäivät alle talousarvion, mutta niiden osuus koko menokokonaisuudesta on marginaalinen.

Projektien toimintatuotot ja -menot

Projektit	TA 2025 (€)	TP 2025 (€)	Ero € (TP-TA)	Toteuma %
Toimintatuotot	2 374 487,00	2 317 638,32	-56 848,68	97,6 %
Toimintakulut	-2 374 488,00	-2 317 628,32	+56 859,68	97,6 %

Kuntayhtymän projektitalous toteutui vuonna 2025 talousarviota hieman pienempänä mutta taloudellisesti tasapainoisena. Projektien toimintatuotot olivat 2,32 milj. euroa ja toimintakulut 2,32 milj. euroa, kun talousarviossa molemmat oli arvioitu noin 2,37 milj. euroksi, ja toteuma oli 97,6 prosenttia. Tuottojen ja menojen lähes yhtä suuri alitus osoittaa, että projektien toteutus mukautui rahoituksen toteutumaan. Projektit jaksotettiin tilinpäätöksessä tasapainoon, eikä niillä ollut vaikutusta liiton varsinaisen toiminnan tilikauden tulokseen.

Johtopäätökset

Kokonaisuutena arvioiden Uudenmaan liiton toiminta vaikuttaa vakaalta ja tavoitteelliselta, mutta lähivuodet edellyttävät edelleen tarkkaa talouden hallintaa, toiminnan priorisointia ja vaikuttavuuden nykyistä selkeämpää osoittamista.

Tarkastuslautakunta katsoo, että maakuntavaltuuston vuodelle 2025 asettamat tavoitteet ovat olennaisilta osin toteutuneet siltä osin kuin liitto on voinut niihin itse vaikuttaa.